

## Kriminalretskonferencen i Oslo

I dagene 11.—13. februar 1954 afholdtes i Oslo den 8. nordiske kriminalretskonferencen. Delegerede var: fra Danmark professor, dr. jur. *Stephan Hurwitz*, fængselsdirektør *Hans Tetens*, kontorchef i justitsministeriet *Chr. Ludvigsen* og sekretær i justitsministeriet, lektor *Knud Waaben*; fra Finland: överdirektör *V. Soine*; fra Norge: justisminister *Kai Knudsen*, sorenskriver *Ole F. Harbek*, riksadvokat *Andr. Aulie*, professor dr. jur. *Johs. Andenæs*, direktør, dr. med. *Ørnulv Ødegård*, ekspedisjonssjef *Johannes Halvorsen*, byråsjef *Ole An. Herud*, generalsekretær *Johan Greve*, høyesterettsadvokat *Rolv Ryssdal* og universitetsstipendiat *Anders Bratholm*. Fra Sverige presidenten jur. dr. *Karl Schlyter*, universitetsrektorn professor jur. dr. *Ragnar Bergendal*, byråchefen *Torsten Eriksson* og hovrättsassessorn *Bengt Hult*.

Konferencens arbeidsprogram omfattede behandlingen af unge lovovertrædere i aldersgruppen 18—21 år. I forbindelse med forhandlingerne besøgte Berg Arbeidsskole.

Af forhandlingerne og deres resultater foretoges på mødet følgende

### Sammenfatning:

#### I: KLIENTELET.

Først ble drøftet klienteletts fordeling på de forskjellige forbrytelsesarter. Man begrenset seg her til aldersgruppen 18—20 år, idet man forbeholdt seg å kunne fravike denne aldersgrense senere i diskusjonen. Det forelå på konferansen en rekke statistiske opplysninger om arten av de forbrytelser de unge dømmes for, men på grunn av avvikelser i det statistiske grunnlag kan felles tall for de forskjellige nordiske land ikke angives. Med hensyn til sanksjonene forelå likeledes statistiske opplysninger, men grunnlaget for statistikkene i de forskjellige land er på dette felt så uensartet at en sammenlignende summarisk oppgave kunne bli direkte misvisende. Man drøftet i denne forbindelse tilbakefallsprosenten som den fremgår av de statistiske beretninger, men også her er sammenligningsgrunnlaget vanskelig, og konferansen anbefalte større koordinering av nordisk kriminalstatistikk på de her omtalte områder. Det ble også uttrykt ønske om at det i hvert enkelt nordisk land ble utpekt en kontaktperson som kunne gi opplysninger om kriminalstatistiske forhold og fremme arbeidet med å oppnå likhet i det statistiske grunnlag.

Vedrørende personlighetstyper var det enighet om ønsket om en dyptgående kriminologisk forskning som både har differensene og likhetene i personlighetsmessige og miljømessige forhold for øye og samtidig likhetstrekkene i den samlede ungdomskriminalitet. Man oppris-

set forskjellige forskningsformer og forskningsoppgaver og fremholdt særlig betydningen av en behandlingsforskning som følger grupper av unge lovovertredere fremover i en årrekke. Det ble pekt på verdien av en slik forskning foretatt av universitetsinstitutter eller andre særskilte organer, og at det holdtes kontakt mellom de nordiske land vedrørende de forskjellige forskningsplaner og resultater. Fra norsk og svensk side ble i denne forbindelse uttalt ønske om at det i Norge og Sverige tilveiebringes en publikasjon av lignende art som den danske årsberetning utgitt av Retslægerådet, og det var på konferansen enighet om å støtte dette ønske, idet man fant det å være av felles nordisk verdi at de rettspsykiatriske erklæringer fra de nordiske land såvidt mulig ble gjort tilgjengelige.

## II: BEHANDLINGSMULIGHETER OG BEHANDLINGSFORMER (REAKSJONSSYSTEMET).

### *A: Generelle spørsmål.*

Det var enighet om at de behandlingsbehov som foreligger angår såvel faglig utdanning som karakterdannelse. Særlig inngående ble drøftet spørsmålet om personundersøkelse. Det var enighet om at disse bør finne sted som alminnelig regel overfor denne aldersgruppe i alle saker unntagen i bagatellsaker. Man fant det ønskelig at undersøkelse og behandling såvidt mulig ble kjedet sammen slik at diagnostisk bedømmelse i videst mulig utstrekning blir av relevans for den videre behandling. Personundersøkelse bør ikke nødvendigvis eller bare overveiende være av psykiatrisk karakter, men må i vidt omfang foretas av sosialarbeider med passende utdanning. De pågjeldende bør være i besiddelse av en slik sakkunnskap at undersøkelsen ikke kan volde skade for probandene, for eksempel ved unødvendige henvendelser til arbeidsgivere eller lignende.

Det var enighet om at det i mange tilfelle ville være nyttig at undersøkeren var tilstede i retten etter å ha avgitt skriftlig utredning, men en generell regel om dette var ikke ønskelig.

Det ble understreket nødvendigheten av en ordning vedrørende den tid den unge må tilbringe i varetektfengsel eller i lignende frihetsberøvelse før dommen, slik at denne blir utnyttet så positivt som mulig, særlig ved anordning av passende beskjeftigelse og undervisning tilpasset den unges behov. Denne behandling bør såvidt mulig ha frivillighetens karakter. Etter omstendighetene må psykiatrisk og psykologisk bistand kunne settes inn overfor de unge som har avgitt tilståelse, men som av den ene eller annen grunn kommer til å tilbringe lengere tid i varetektfengsel.

### *B: Anstaltbehandling.*

Vedrørende arbeidsskole (ungdomsfengsel) kan man i vidt omfang henvisse til sammenfatningen av drøftelsene på Den 4. nordiske krimi-

nalrettskonferanse i Helsingfors 1950, se Sv.J.T./1950, side 306, og NTfK 1950, s. 185. Særlig diskuteredes spørsmålet om indikasjonene for anbringelse i arbeidsskole (ungdomsfengsel). Det var overveiende enighet om ikke å binde de legale indikasjoner til visse snevre kriterier men å gi mulighet for en anvendelse av denne behandling overalt hvor den skjønnes å være hensiktsmessig, jfr. som forbillende den norske lovs § 1 hvor det heter at retten kan treffe bestemmelse om anbringelse i arbeidsskole når den finner „at sådan anbringelse vil være formålstjenlig“.

Med hensyn til spørsmålet om tidsubestemthet drøftedes en fra svensk side fremsatt tanke om snarest mulig etter den pågjeldende unges inntagelse i anstalten å gjøre opp en behandlingsplan med angivelse av den tid anstaltbehandlingen beregnes å skulle pågå. Dette forslag møtte dog overveiende kritikk såvel fra deres side som er betenkelige ved en innskrenkning av den nå gjeldende forhåndsbestemthet av tiden som fra deres side som nærmest er stemt for å begrense tidsubestemtheten og på forhånd fikser oppholdet til en viss tid, for eksempel 3 år, med mulighet for tidligere prøvetskrivning.

Det var enighet om at det er ønskelig at det ved siden av anstaltbehandling i arbeidsskole (ungdomsfengsel) er muligheter åpne for særbehandling av unge lovbytere under andre anstaltsformer navnlig i særinstitusjoner for psykisk abnorme, jfr. særlig den danske psykopatforvaringsanstalt. Man vil dog ikke herved ta avstand fra at et visst antall unge med psykopatiske trekk skal kunne fordeles på de alminnelige arbeidsskoler (ungdomsfengsler).

Hva angår forholdet til barneforsorgen, står man sympatisk overfor tanken om en mulig utvidelse av barneforsorgen i forhold til kriminalforsorgen i aldersgruppen 18—20 år, men alt avhenger her av den utbygning av barneforsorgsinstitusjoner som er ved å foregå.

Et på konferansen omtvistet spørsmål har vært hvorvidt alminnelig tidsbestemt frihetsstraff bør kunne anvendes overfor den omtalte aldersgruppe. Etter et på konferansen fremsatt svensk lovforslag skal sådan frihetsstraff helt utelukkes, idet man bortsett fra internering i særlig alvorlige tilfelle sammenfatter alle kriminalrettslige reaksjoner mot de unge under form av skyddstilsyn med eller uten anstaltsvård. Etter dette svenske forslag skal det dog i forbindelse med skyddstilsyn kunne dømmes til fengsel i høyst 3 måneder enten som innledning til tilsynsarbeidet eller i løpet av dette hvis forholdene gjør det nødvendig. Representantene for de øvrige nordiske land har ikke følt seg overbevist om at det er ønskelig å foreta en sådan sammenfatning av reaksjonene som her nevnt, og de mener at man ikke helt kan unnvære ordinær frihetsstraff som alternativ til arbeidsskole (ungdomsfengsel) dels med henblikk på en rekke tilfelle av lettere kriminalitet og dels med henblikk på visse mer sjeldne tilfelle innenfor den meget grove kriminalitet. Fra dansk side har man i denne forbindelse særlig pekt på den nye betenkning om domme til forsorg som vil gjøre det mulig

å kombinere kriminalforsorg i frihet med anbringelse i særlige hjem for en viss tid ikke ut over 1 år. Det var for øvrig enighet om at tanken om en særlig korttidsbehandling for unge i fengsel eller lignende institusjoner i en periode av normalt 3 måneder bør tas opp til inngående overveielse i lys av erfaringer og synspunkter som ligger utenfor den eldre diskusjon rettet mot anvendelsen av korttidsstraffer. En kombinasjon av kortvarig straff med tilsyn, særlig i form av etterforsorg, fantes fra alle sider ønskelig. Man mener i denne forbindelse at oppmerksomheten særlig må rettes mot de farer som en fellesbehandling av unge lovovertredere medfører, navnlig således at det tilsiktes en intensiv påvirkning av de unge under fengselsoppholdet både i arbeidstiden og under fritidsbeskjeftigelse og således at det sørges for enkeltrom for de unge om natten og i det hele for at de får leilighet til å være i enerom når de finner trang til det. Med hensyn til påvirkningsmulighetene under de korte frihetsstraffer påpekedes særlig fra psykiatrisk side at minimumstiden må være 2 måneder.

Videre drøftedes inngående muligheten for kombinasjon av anstaltbehandling og tilsyn på en måte hvorved det gives en smidig adgang til overførsel fra den ene av disse behandlingsformer til den annen. Det var alminnelig enighet om at de hittil anvendte systemer har virket for stivt, og at det hva enten man anser det vesentlige for å være den pedagogiske behandling i frihet med deri innbygget anstaltsforsorg eller man omvendt anser anstaltbehandling for det primært påkrevde med dertil knyttet etterforsorg i frihet, bør være en lett adgang til å endre de i så henseende trufne avgjørelser under hensyntagen til erfaringene i det konkrete tilfelle.

De i programmet for konferansen nevnte forhandlingsemner vedrørende utskrivning, anstaltsystem og særlige behandlingsproblemer kunne innen den tid som sto til rådighet ikke behandles på en så inngående måte at man finner ved denne leilighet å burde avgi noen uttalelse herom. Vedrørende to spesielle problemer oppnåddes dog enighet om følgende uttalelse: Det er ønskelig at det med hensyn til aldersgrensene for behandling i arbeidsskole (ungdomsfengsel) åpnes mulighet for i det enkelte tilfelle å fravike skarpt fikserte aldersbetingelser. Det var videre ganske overveiende enighet om at det ved fremtidig lovgivning på dette område er ønskelig å unngå betegnelsen ungdomsfengsel for den her omhandlede institusjon.